

«САПР В БУДІВНИЦТВІ»

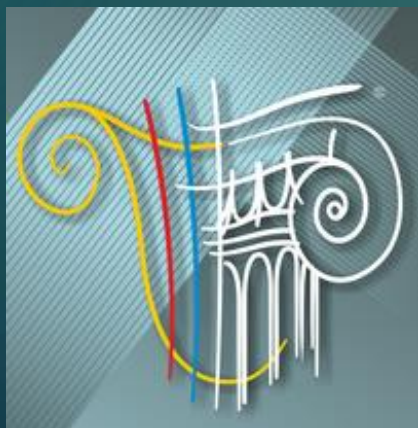
ДМИТРЕНКО Є.А.,
К.Т.Н., СТ.
ВИКЛАДАЧ

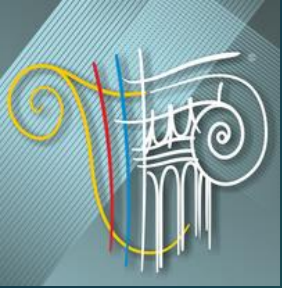
Київ, 2021

Розрахунок на імпульсну та ударну дію

1. Розрахунок на задане гармонічне навантаження.
2. Розрахунки на імпульсну та ударну дію.
3. Модальна маса.

1. Розрахунок на задане гармонічне навантаження

Розрахунок на гармонічні коливання виду $P \cos(\theta t)$ може бути виконаний без урахування частотних зон і з урахуванням частотних зон.

Для гармонійного навантаження при розрахунку на гармонійні коливання без урахування частотних зон кожна вимушена частота породжує пару інерційних сил - дійсну і уявну складові. Складові інерційних сил не мають фізичного тлумачення, але їх використання як статичних навантажень дозволяє визначити амплітудні значення переміщень, зусиль і напружень для цього варіанту.

ПК LIRA дозволяє за умовчанням проводити врахування резонансних станів для власних частот, менших вимушеної частоти.

При розрахунку з урахуванням частотних зон враховується погрішність обчислення власних частот і можлива їх зміна в процесі експлуатації споруди. Це здійснюється шляхом введення частотних зон, усередині яких повинні знаходитися власні частоти.

Межі частотних зон визначаються за формулами:

$$\omega_i' = (1 - \varepsilon)\omega_i$$

$$\omega_i'' = (1 + \varepsilon)\omega_i$$

де ω_i' , ω_i'' - ліва і права межі частотної зони;

ε - задана погрішність при визначенні частоти, залежна від типу конструкції і розрахункової схеми;

ω_i - частота власних коливань, визначена в результаті розрахунку.

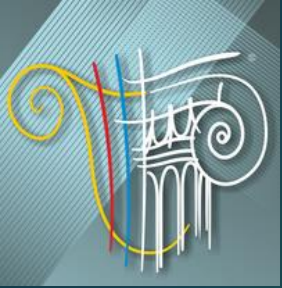
При цьому можливі два випадки положення вимушеної частоти, для яких розрахунок проводиться за різними алгоритмами:

- а) вимушена частота потрапляє в одну або декілька частотних зон;
- б) вимушена частота не потрапляє в жодну частотну зону.

Сумарне зусилля N при гармонічній дії визначається за формулою:

$$N_i = \sqrt{N_{ri}^2 + N_{mi}^2}$$

де N_i - узагальнене зусилля i -ї форми коливань, де N_{ri} , N_{mi} - дійсна та уявна складові гармонічного навантаження.

2. Розрахунки на імпульсну та ударну дію

Імпульсні навантаження є короткочасними силами або ударами, час дії яких

τ не перевищує $2,5 \cdot T_s$, де T_s - період найменшої з форм коливань, що враховуються. Розрізняють одноразові імпульси, для яких навантаження $f(t)=0$ при $t > \tau$, і імпульси багатократної дії, з числа яких найчастіше виділяють періодичні імпульси, що повторюються кілька разів через рівні проміжки часу T_0 .

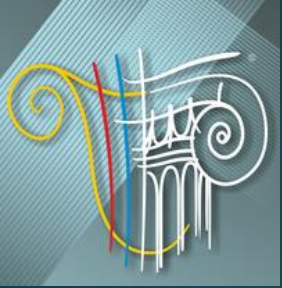
Імпульс характеризується тривалістю дії τ , формою $f(t)$ і найбільшим значенням P_0 (табл. 17.1), або величиною імпульсу S

$$S = P_0 \int_0^{\tau} f(t) dt$$

Усереднена величина сили імпульсу (удару) P_d обчислюється за формулою:

$$P_d = \frac{P_0}{\tau} \int_0^{\tau} f(t) dt$$

При $t < 0,1 \cdot T_s$ імпульс можна вважати миттєвим і не розрізняти форми $f(t)$, оскільки усі вони призводять практично до тотожних результатів.

При прямому ударі тіла маси M_0 по конструкції імпульс визначається формулою:

$$S = M_0 v_0 (1 + k_0),$$

де v_0 – швидкість ударяючого тіла на початку зіткнення, k_0 – коефіцієнт відновлення, залежний від форми і матеріалу тіл.

Якщо маса M_0 мала в порівнянні з сумою мас споруди, то розрахунок на удар можна виконати як на імпульс величиною S , інакше M_0 слід врахувати як приєднану масу і уточнити таким чином частоти власних коливань. Форма функції $f(t)$ при ударі рекомендується дзвоноподібною (табл. 7.1, № 6).

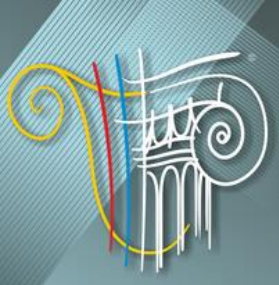
Сумарне зусилля N при імпульсній дії визначається за формулою:

$$N = \sqrt{\sum_{i=1}^{k_f} N_i^2}$$

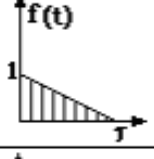
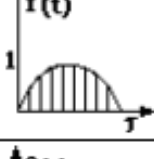
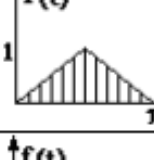
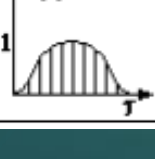
Аналогічно для удару:

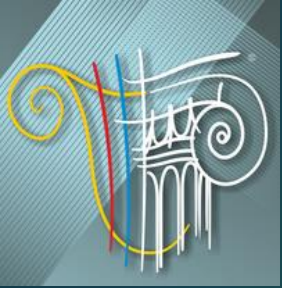
$$N = N_m + \sqrt{\sum_{i=1}^{k_f} N_i^2}$$

де N – узагальнене зусилля i -ї форми коливань, N_m – зусилля від ваги тіла, що вдаряється, k_f – кількість форм власних коливань, що враховується.

Таблиця 7.1 - Основні форми імпульсних дій

№	Форма імпульсу	Формула $f(t)$	Усереднена величина сили імпульсу P_d
1		$f(t) = 1$	$P_d = P_0$
2		$f(t) = t/\tau$	$P_d = P_0/2$
3		$f(t) = 1 - t/\tau$	$P_d = P_0/2$
4		$f(t) = \sin(\pi t/\tau)$	$P_d = 2P_0/\pi$
5		$f(t) = 2t/\tau \quad (t < \tau/2)$ $f(t) = 2(1-t/\tau) \quad (t > \tau/2)$	$P_d = P_0/2$
6		$f(t) = 0.5(1 - \cos(2\pi t/\tau))$	$P_d = P_0/2$

3. Модальна маса

Модальна маса за k -ою формою коливань визначається як

$$q_k = \frac{(\sum q_{ki} X_{ki})^2}{\sum q_{ki} X_{ki}^2}$$

де X_{ki} - переміщення i -го вузла схеми, $\sum Q_k = Q$ - загальна маса споруди.

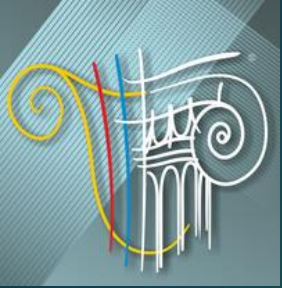
В таблиці частот власних коливань видається відсоток загальної маси, яка бере участь в k -ій формі коливань, $Q_k / Q * 100\%$.

Крім того, визначається сумарна ефективна модальна маса - сума модальних мас за врахованими в розрахунку формами коливань:

$$\bar{q} = \sum_{k=1}^n q_k$$

Вона використовується для визначення необхідної кількості форм коливань, які включаються в розрахунок. Так, згідно вимог ДБН В.1.1-12:2006 необхідно, щоб сумарна модальна маса складала не менше 85% повної суми модальних мас конструкції при коливаннях в горизонтальному напрямку і не менше 75% - у вертикальному.

Дякую за увагу!